МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА

ДЗК **Випуск 1/1** 2026 р.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ
у грудні 2025 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

12 грудня у Києві в Національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка Міністерство культури України разом із Державним агентством з питань мистецтв та мистецької освіти провели церемонію нагородження переможців державних галузевих премій у сфері культури та мистецтва. Комітети з присудження премій, до складу яких увійшли провідні митці, мистецтвознавці та експерти, обрали 15 лауреатів із понад 170 претендентів з усієї України. Тож цього року відзнаки отримали: Ю. Лісничук – у номінації «Документальна (репортажна) фотографія», та І. Лавров – у номінації «Художня фотографія» (Премія імені Миколи Анацького у сфері фотомистецтва); Р. Скибін – за цикл керамічних панно «Qalqan/Щит» (Премія імені Катерини Білокур); Ю. Смольський – за серію рисунків «Горизонт» (Премія імені М. Г. Дерегуса); Л. Лейдерман – за роман «Кохана вийде» (Премія імені Шолом-Алейхема); О. Перепелиця – за досягнення у професійному виконавському мистецтві, та О. Шуміліна – за досягнення у музикознавстві та видання «Андрій Рачинський / Максим Березовський. Двохорні концерти» (Премія імені М. В. Лисенка); Є. Марчук – за збірку п’єс для інструментальних ансамблів «Перевтілення» (Премія імені В. С. Косенка); О. Жупанський – за переклад українською мовою збірки поезій А. Гріфіуса «Сльози вітчизни» (Премія імені Григорія Кочура); О. Пшенична – за роман «Там, де заходить сонце» (Премія імені Олеся Гончара); театральний режисер Д. Захоженко – за виставу «Птахи» Львівського академічного драматичного театру ім. Лесі Українки (Премія імені Леся Курбаса); балетмейстерка К. Курман за постановку «Аліса в Задзеркаллі» (Премія імені Анатолія Шекери); О. Чорний – за композиторську творчість, та М. Шадько – за досягнення у концертно-виконавському мистецтві (Премія імені Л. М. Ревуцького); Ю. Гришко за роман «У Лігві Османа» (Премія імені М. В. Гоголя). Комітет із присудження Премії імені Бориса Лятошинського, щорічної державної нагороди для митців за досягнення у сфері професійної композиторської творчості, цьогоріч не визначив лауреата.

26 грудня у Києві в Центральному будинку офіцерів Збройних Сил України вручили премії імені Богдана Хмельницького за найкраще висвітлення військової тематики у творах літератури та мистецтва. Серед лауреатів 2025 року:

письменник В. Пузік – книга «З любов'ю – тато!» («Літературні твори військової тематики»); режисер С. Павлюк та актор В. Тука – моновистава «Одноденний герой» Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру імені Миколи Куліша («Твори театрального мистецтва військової тематики»); режисер, автор сценарію та оператор Є. Мазуренко – повнометражний документальний фільм «Сопілка Перуна» («Твори кіномистецтва військової тематики»); художник В. Теличко-Еверт – серія графічних робіт «Щоденник» («Твори образотворчого мистецтва військової тематики»). Також медаллю МО України «За сприяння ЗСУ» були відзначені театрознавиця Г. Веселовська, кінорежисер А. Вишневський та письменниця О. Герман за їхню багаторічну роботу в інтересах Збройних Сил України.

12–14 грудня у Львові відбувся IV Конгрес культури «Зв'язок_Розрив». У програмі заходу – дискусійна, практична та мистецька складові, об'єднані інтеграційним підходом. Символічного значення цього року набув вимір Львів–Харків – як прояв солідарності, взаємодії регіонів і спільної відповідальності. Мистецьким обрамленням Конгресу став проєкт харківського художника К. Зоркіна «Іменем міста в іншому місті». Організаторами Конгресу «Зв'язок_Розрив» є Інститут стратегії культури та ГО «Вірменська тридцять п'ять» за підтримки Львівської міської ради, Міжнародного фонду «Відродження», Фундації *ZMIN*, у партнерстві з Харківським літературним музеєм, Коаліцією дієвців культури, «Радіо Хартія» та інших інституцій. Кураторська група: А. Косодій, В. Склярова, Т. Пилипчук, І. Подоляк, В. Дворніков, К. Зоркін, В. Кауфман, О. Хорошко.

Вшанування пам'яті

1 грудня у Кропивницькому вшанували 100-річчя від дня народження н. а. України, хореографа, художнього керівника заслуженого ансамблю народного танцю України «Ятрань» Анатолія Кривохижі. На фасаді будинку, де він мешкав, відкрили меморіальну дошку, в Музеї хореографії тривав Тиждень Анатолія Кривохижі, а в міських осередках культури було організовано тематичні презентації, виставки та екскурсії, присвячені майстру.

13 грудня на залізничному вокзалі у Кам'янці-Подільському, що на Хмельниччині, відкрито пам'ятну дошку композитору Миколі Леонтовичу. Її релокували *з* вокзалу Покровська Донецької області, аби вберегти від знищення. Захід приурочено до 148 річниці від дня народження автора «Щедрика».

Подолання наслідків русифікації та тоталітаризму

Міністерство культури України перейменувало Національну музичну академію імені Петра Чайковського. Відтепер музичний заклад матиме назву Національна музична академія України. Рішення ухвалили на підставі чинного законодавства та відповідному висновку експертної комісії Українського інституту національної пам'яті.

Благодійність

5 грудня у Міжнародний день волонтера Президент України В. Зеленський нагородив відзнакою «Золоте серце» представників волонтерського руху, які допомагають армії та громадам. Зокрема «Золоте серце» отримали стендап-комік В. Байдак та співачка І. Федишин.

14 грудня у Національному академічному драматичному театрі ім. Івана Франка в Києві відбувся фінальний показ вистави «Пер Гюнт» у постановці режисера І. Уривського. Вечір мав благодійний формат – завдяки аукціону та продажу квитків на виставу вдалося зібрати два мільйони гривень. Ці кошти театр спрямує на збір «Дронопад» БФ «Повернись живим» для закупівлі літаків-перехоплювачів для 10 окремої гірсько-штурмової бригади «Едельвейс».

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого передала дві зарядні станції бійцям 1129-го зенітного ракетного полку – підрозділу Першого дивізіону ППО. Необхідну суму на придбання пристроїв було зібрано під час низки благодійних концертів у приміщенні бібліотеки. Ініціатор акції – генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Сербін.

Київський бренд одягу *Riot Division* та благодійна організація *Azov One* випустили нову колекцію одягу на підтримку захисників. Героями рекламної зйомки стали оборонці Маріуполя. Ця колекція, доповнена принтом авторства художника О. Семака, підкреслює тяглість поколінь і важливість збереження бойового досвіду. Дохід від реалізованих речей піде на потреби 12 бригади спеціального призначення «Азов» НГУ.

Український бренд *RITO* також запустив благодійну лінійку чоловічого одягу «Людина більша за травму». Як моделі її представили ветерани реабілітаційного центру *UNBROKEN*. Частину коштів від продажу колекції буде спрямовано на реабілітацію воїнів.

Бійці 12-ї бригади спеціального призначення «Азов» разом із фольклористкою М. Квіткою та продюсером *Bunht* (Я. Татарченко) презентували різдвяну колядку «Про війну та Іванка». Композицію створено для підтримки підрозділу (монетизація з усіх стрімінгових майданчиків).

Благодійні концерти на підтримку ЗСУ організували такі артисти та колективи, як хор «Гомін» Львівського органного залу (разом із *teatr.org.ua* передали мільйон гривень на «Єдинозбір» для дронів-перехоплювачів), співачка Н. Дорофєєва (разом зі своїми шанувальниками спрямувала 1,3 мільйона гривень на потреби 1 Президентської бригади оперативного призначення імені Петра Дорошенка «Буревій»), стендап-комік С. Ліпко (на виступах у Львові, Івано-Франківську та Києві артист зібрав 1,7 мільйона гривень для Сил оборони України), стендап-комік А. Тимошенко й аніме-блогерка *Kimiko Anime* (ініціювали збір коштів на *FPV*-дрони для воїнів ГУР в межах благодійної кампанії «ГУРкіт землі») та інші.

Документальний фільм «Антарктида» А. Птушкіна зібрав майже 24 мільйони гривень під час благодійного туру. Глядачі купували квитки, робили вільні

донати та приходили на спеціальні зустрічі з режисером. Усі кошти передано на збір «Дронопад», який проводить благодійний фонд «Повернись живим».

Терапія мистецтвом

4 грудня у Молодому театрі в Києві відбулася прем'єра експериментальної музично-пластичної вистави «Енеїда» від Театру ветеранів. Постановка, художнім керівником якої є А. Сеітаблаєв, поєднує класику І. Котляревського з пластикою та сучасною музикою І. Разумейка. У виставі беруть участь ветерани з бойовим і травматичним досвідом, для яких це є формою психологічної реабілітації. Театр ветеранів засновано у 2024 році відділом комунікацій командування Сил ТрО ЗСУ і Театром драматургів. Основна мета – допомогти ветеранам інтегруватися в цивільне життя після повернення з фронту.

25 грудня у культурно-мистецькому центрі «TYTANOVI» в Києві презентовано «Титановий вертеп» – різдвяну виставу, створену ветеранами реабілітаційного центру *Tytanovi rehab* разом із режисером О. Боровенським. Дійство базується на особистих історіях воїнів, поєднуючи колядки, живу розмову та щирі емоції. Проєкт спрямований на психологічну реабілітацію ветеранів через творчість.

5–7 грудня у Львові пройшов «Фестиваль перших п'єс», організований «Театром Ветеранів» і «Театром Незламних» на базі центру *Unbroken Foundation*. Упродовж трьох днів на сценах Першого Театру, Театру Леся Курбаса, Національного театру імені Марії Заньковецької звучали вистави та читання, що висвітлювали досвід захисників і захисниць, використовуючи мистецтво як метод терапії та реабілітації. До подій долучилися режисери Львова – Н. Павлик, С. Федєшова, О. Онещак, І. Білиць, І. Гарець та інші.

25 грудня у Львові відбувся ветеранський вертеп. Актори Театру Незламних і ветерани-вершники, які займаються іпотерапією на базі «Каретного двору», пройшли вулицями міста від центру реабілітації «Unbroken» до площі Ринок, колядували та навіть перевтілились у персонажів театрального дійства. У різдвяній ході також взяли участь актори Першого театру та представниці хору модульного містечка «Маріяполіс», додавши колядок та елементів вертепу.

У Вінницькому академічному музично-драматичному театрі ім. Миколи Садовського започатковано творчу ініціативу «Терапія мистецтвом» для психологічної реабілітації захисників та їхніх родин через театральне слово. В межах проєкту самодіяльні актори разом із професійними створили виставу «Той, що приїхав з Рангуну» за п'єсою Гі Абекассиса. Над постановкою працювала н. а. України Т. Славінська, а 8 грудня на сцені театру її зіграли ветерани, учасники бойових дій, дружини та діти військовослужбовців: О. Мончак, С. Логин із донечкою Ілоною, З. Зарічна та її син М. Водяницький, К. Кирилюк.

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

25 грудня у Миколаївському академічному художньому драматичному театрі відбулася різдвяна містерія «Український традиційний вертеп» із перекла-

дом жестовою мовою. Постановку вперше адаптовано для глядачів із порушенням слуху, зберігши автентичні традиції українського вертепу. Для можливості ознайомлення з репертуаром театру було створено рекламний відеоролик для касового залу, де інформація дублюється жестовою мовою. Проєкт став можливим завдяки співпраці театру з ГО «Миколаївська обласна організація УТОГ».

8 грудня у Коломийському академічному обласному українському драматичному театрі ім. Івана Озаркевича на Івано-Франківщині студенти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника відкрили інноваційну виставку для людей із порушеннями зору «Інший погляд», де кожен мав можливість досліджувати мистецтво через дотик. В експозиції представлено авторські роботи студентів, які пережили кризу, пов'язану з війною, та твори, що відкривають світ українського авангарду, в тому числі Розстріляного відродження та шістдесятників.

17 грудня у центрі Рівного встановлено тактильну мапу. Пам'ятка детально відтворює вигляд центральної частини міста у 20–30-х роках минулого століття. Над проєктом працювали історики, митці, скульптори та представники громадської спілки «Центр цифрової історії» за підтримки Українського культурного фонду. Основну частину мапи виготовлено з бронзи, а на ній установлено десять тривимірних моделей будівель міжвоєнного періоду. Деякі з об'єктів уже не існують у сучасному Рівному, інші зазнали значних змін, тому їхнє відтворення дає змогу поглянути на старе місто в його оригінальному вигляді. Новий інклюзивний простір доступний для людей із порушеннями зору – він містить інформаційні таблиці зі шрифтом Брайля та аудіосупровід.

Культурно-мистецькі проєкти

Від 24 грудня до 11 січня на території Національного заповідника «Софія Київська» вже вдруге після тогорічної прем'єри демонструвалася інтерактивна різдвяна вистава від Фундації Олени Зеленської – «Говорять ті, що слухали вічність» (режисерка О. Коляденко). За допомогою *3D*-технологій простір Софії Київської ожив, розповідаючи історії, закарбовані в давніх графіті. Жива гра акторів, хоровий спів, світлові та звукові ефекти, а також аудіосупровід у навушниках створили ефект повного занурення у часи Київської Русі.

28 грудня у Львові пройшов ювілейний двадцятий фестиваль «Спалах різдвяної зірки», а в його межах – Хода звіздарів, що стала наймасштабнішою за всю історію фестивалю (понад тисячу учасників з усієї України). Хода розпочалася з колядок біля Домініканського собору, після чого пройшла центром міста до головної ялинки на площі перед Львівською національною оперою. Спеціально до цьогорічного фестивалю майстри народного промислу виготовили чотири унікальні різдвяні зірки для місцевих музеїв: Музею етнографії та художнього промислу, Музею Митрополита Андрея Шептицького, Музею народної архітектури і побуту та Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького. Ходу звіздарів цього року провели також у Києві, Одесі та Полтаві.

Театр

18 грудня у Києві відбулася церемонія нагородження переможців ІІ Київського рейтингу «Театральний інфобум – 2025», організованого Національним інформаційним агентством «Укрінформ». Шляхом рейтингового голосування експертів, у тому числі культурних оглядачів Укрінформу, було визначено найкращі вистави, акторів та постановників сезону, серед яких: «Найкраща вистава (драма)» – «Реквієм» (режисер Є. Лавренчук, Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка / Національний будинок музики); «Найкраща вистава (комедія/мюзикл)» – «Brecht. Cabarett» (режисерка О. Дмітрієва, Київський академічний театр «Золоті ворота»); «Найкраща танцювальна вистава/балет» – «Травіата» (режисер Р. Поклітару, *Kyiv Modern-Ballet*); «Найкраща режисерка» – Т. Трунова за виставу «Робота з Тінню» (Київський академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра); «Найкраща драматургиня» – А. Сарнацька за п'єсу «Баланс» (Театр Ветеранів); «Найкращий актор» – О. Стефан за роль Ліра у виставі «Король Лір» (Київський академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра); «Найкраща акторка» – Т. Міхіна за роль Леді Макбет у виставі «Макбет» (Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка). Спеціальну відзнаку «Вибір Укрінформу» отримали: режисер Д. Захоженко за виставу «Король Лір» (Київський академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра), акторка А. Пустовіт за роль Корделії/Блазня у виставі «Король Лір» (Київський академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра), актор В. Ажнов за ролі Фредері в «Арлезіанці» та Банко у «Макбеті» (Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка) та драматург А. Бондаренко за інсценізацію «Brecht».

Київські театральні колективи презентували у грудні низку нових вистав: балет «Лісова пісня» за мотивами однойменної драми-феєрії Лесі Українки на музику М. Скорульського від студентів та учнів Київського державного фахового хореографічного коледжу ім. Тетяни Таякіної (Національна опера України); «Візаві» за п'єсою Н. Фостера, «Пекельні матусі» за твором Д. Крістнера (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Місячні» за мотивами п'єси А. Сарнацької (Національний академічний Молодий театр); «Кавказьке крейдяне коло» за п'єсою Б. Брехта (академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра); «Чорна шаль» за мотивами новел Л. Піранделло (академічний театр «Золоті ворота»); «Serendipity» за мотивами п'єси Я. Рези «Мистецтво» (Український малий драматичний театр); «Лускунчик і Мишачий король» за казкою Е. А. Гофмана (академічний театр ляльок «Замок на горі»); «Снігова королева» за однойменним твором Г. К. Андерсена (академічний театр ляльок на лівому березі Дніпра).

23 грудня Херсонський обласний музично-драматичний театр ім. Миколи Куліша представив у Київському театрі «Сузір'я» моновиставу «Птах на горищі» за п'єсою О. Михайлова про депортацію українських дітей (режисер-постановник – С. Павлюк). Цього місяця Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр запросив глядачів до столичного Міжнародного

центру культури і мистецтв на прем’єрні покази двох сучасних комедій: «Пам'ятники» за п'єсою О. Гриценко «Виживуть тільки пам'ятники» та «Бука» за однойменною п’єсою Л. Лягушонкової та К. Пенькової. 16–26 грудня Харківський театр ляльок імені В. Афанасьєва презентував на сцені Київського академічного театру ляльок на лівому березі Дніпра одні з найкращих своїх вистав: «Як стати королем» А. Шмідт, «Жираф Монс» за казкою О. Михайлова, «Дюймовочка» Г. К. Андерсена, «Параджанов. Балкон дитинства» (для дорослих) за п’єсою А. Гладкової.

Театральне життя країни включало, зокрема, такі прем’єри: балет «Мавка» на музику В. Польової за сюжетом драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня» (Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької); «Казки навиворіт» за казками К. Сіль (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької); «Божественна комедія» за п’єсою Н. Захоженко (Львівський академічний драматичний театр ім. Лесі Українки); «Різдво не віддамо» О. Стеценко (Харківський академічний український драматичний теарт ім. Т. Г. Шевченка); «Королева льодяних сердець» за мотивами казки Г. К. Андерсена (Харківський академічний драматичний театр ім. Г. Ф. Квітки-Основ’яненка); «Формула дива» за текстом В. Мітєвої (Сумський національний академічний театр драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна); «Ідеальний раб» за п'єсою «Емігранти» С. Мрожека (Волинський обласний академічний музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка, «Театр в укритті»); «Диво в тобі» за мотивами української народної казки «Рукавичка» (Волинський академічний обласний театр ляльок); «Тварина#1984» за мотивами творів Дж. Орвелла «1984» і «Колгосп тварин» (Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка); «Хлопчик, на ім’я Різдво» за однойменною книгою М. Хейґа (Полтавський академічний обласний український музично-драматичний ім. М. Гоголя); «Снігова королева» за мотивами казки Г. К. Андерсена (Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. О. Кобилянської); «У пошуках снігу» Б. Базилевича (Закарпатський обласний театр драми та комедії, м. Хуст); «Калинова сопілка» за мотивами повісті О. Забужко (Одеський академічний театр юного глядача); «Принцеса Цяточка» за твором А. Шмідт (Рівненський академічний обласний театр ляльок).

Із середини грудня Сумський національний академічний театр драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна розпочав гастрольний тур містами України з виставою «Ніч перед Різдвом» М. Гоголя у постановці Д. Некрасова.

Музика

Композиторка Є. Марчук стала лауреаткою премії імені Віктора Косенка у номінації «музичні твори для дітей та юнацтва». Вона отримала цю нагороду за збірку п’єс для інструментальних ансамблів «Перевтілення». Премія імені Віктора Косенка присуджується щорічно за видатні досягнення у сфері професійної композиторської творчості для дітей та юнацтва.

11 грудня у Києві в концертному просторі *ORIGIN STAGE* відбулася четверта церемонія нагородження музичної премії *Megogo Music Awards*, що відзначає досягнення українських артистів. Другий рік поспіль премія зберігає формат голосування донатами, щоб зробити внесок для оборонців. Цьогоріч в одинадцяти категоріях було номіновано більш як 130 артистів та гуртів – представників найрізноманітніших жанрів української сцени. Переможців визначали за результатами оцінок експертного журі та онлайн-голосування слухачів. Також була змога подвоїти свій голос, зробивши донат на ініціативу «Евакуація. Реабілітація. Повернення у стрій» – збору для медичної служби «Азов». Лауреатами основних номінацій стали*: Brykulets* (Попартист); *Phil It* (Інді-артист); *Ziferblat* (Інді-гурт); Паліндром (Альбом року – «Машина для трансляції снів»); *DakhaBrakha* (Кліп року – «9 nedilechok»); *Jerry Heil*, *MONATIK* та *Evgeny Khmara* з піснею «Вимолив», а також *Krylata* та *Gorim!* з піснею «Зорепад» (Колаба року) та інші.

Програму київських концертів Національного будинку музики цього місяця було вибудовано довкола двох домінант: масштабного вшанування 255-річчя Людвіга ван Бетховена та різножанрової панорами різдвяної музики. Знаковими подіями місяця стали виконання монументальної ораторії І. Щербакова «Великого бажайте» на тексти Патріарха Йосифа Сліпого (1 грудня) та концептуальні програми *Liatoshynskyi Capella*, що поєднали сакральну музику XVII–XVIII століть із творами сучасності.

3 грудня у Львівській національній опері імені Мирослава Скорика відбулося урочисте закриття V Конкурсу оперного співу серед молодих виконавців імені Василя Сліпака. Цьогоріч конкурс встановив рекорд за кількістю учасників – понад 80 вокалістів з українських міст, а також із Франції, Німеччини, Польщі, Китаю. Змагання тривало у три етапи. Оцінювало конкурсантів міжнародне журі, до якого увійшли провідні музиканти, оперні співаки та диригенти з України, Європи та США. Ґран-прі V Конкурсу оперного співу ім. Василя Сліпака здобула Д. Назимчук із Києва. Переможцями у різних категоріях стали: I премія – А. Гріщенко (Одеса) й А. Варга (Київ); II премія – А. Стрижак (Київ), А. Бабенко (Дніпро), Р. Арабаджі (Одеса); III премія – Б. Айвазян (Дніпро), В. Фоміних (Київ), А. Попаденко (Київ). Після нагородження лауреати конкурсу виконали арії та вокальні твори у супроводі симфонічного оркестру Львівської національної філармонії.

12–14 грудня пройшов XXV Міжнародний фестиваль сучасної імпровізаційної музики *Jazz Bez,* який об’єднав слухачів у Львові, Дрогобичі, Луцьку, Тернополі, Рівному, Перемишлі (Польща). Програма включала виступи українських, польських і міжнародних артистів, зокрема, співачки М. Садовської та проєкту *VESNA* (концерт «Живи!»), арфістки А. Бжезінської разом із британським ударником Д. Праймом та українським композитором і басистом І. Закусом (вечір джазу «Слідами великих майстрів»). Окрім того, в межах події відбулися дитячі інтерактивні заходи – *Jazz Bez Junior* і *Jazz Bez Kid*. Ювілейний фес-

тиваль сучасної імпровізаційної музики *Jazz Bez* втілили Інститут стратегії культури та ГО «Вірменська 35» за підтримки Польського Інституту у Києві, Генерального консульства Республіки Польща у Львові та Львівської міської ради.

10 грудня на Вінниччині було визначено переможців Всеукраїнської мистецької премії імені Миколи Леонтовича, що відзначає митців і творчі колективи за внесок у збереження та розвиток української музичної культури. Лауреатами премії за 2025 рік стали: композитор Ю. Пікуш («Професійні композитори»); Академічний подільський камерний хор «Леонтович-капела» Вінницької обласної філармонії імені Миколи Леонтовича («Професійні хорові колективи»); Студентський хор Харківського національного університету мистецтв імені І. Котляревського («Навчальні хорові колективи закладів вищої мистецької освіти»); хор «Відродження» Криворізького обласного фахового музичного коледжу («Навчальні хорові колективи закладів фахової передвищої мистецької освіти»); Зразковий дитячий камерний хор «Кредо» Рівненської дитячої музичної школи № 22 («Навчальні хорові колективи спеціалізованої мистецької освіти»); Народний аматорський камерний хор «Євшан» КЗ «Навчально-методичний центр культури і мистецтв Львівщини» («Аматорські хорові колективи»); краєзнавець В. Прибила («Дослідники»).

Візуальні мистецтва

Державну премію імені Катерини Білокур, що підкреслює важливість народного мистецтва та стимулює його популяризацію в Україні, отримав кримськотатарський кераміст Рустем Скибін. Митця відзначено за цикл панно «Qalqan» / «Щит», які вирізняються високою професійною майстерністю. Вручення премії відбувається 7 грудня, у день народження Катерини Білокур.

4 грудня київська виставка *Ukraine WOW* на Центральному залізничному вокзалі презентувала оновлену експозицію. Серед новинок: кримське золото зі Скарбниці Національного музею історії України; «Граматика» Пантелеймона Куліша 1857 року; зимові пейзажі В. Зарецького, оживлені нейромережею; *VR*-запис «Щедрика» у виконанні хору «Гомін». Проєкт створено громадською організацією *Ukraine WOW* та агенцією *Gres Todorchuk* у партнерстві з АТ «Укрзалізниця» й за участі експертів з історії, культури, філософії та бізнесу. Протягом двох місяців роботи *Ukraine WOW* зібрала 7 мільйонів гривень на підтримку українських музеїв.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах розпочали роботу виставкові проєкти: «Різні місця. Друга частина» – твори польських і українських митців, зокрема таких, як І. Світличний, Ж. Кадирова, О. Лень, П. Ковач, Д. Панкратов, Д. Чичкан та ін. (Національний художній музей України); «Образки» – серія робіт у різноманітних техніках О. Ступака, А. Шевельової-Ступак та юних послідовників бойчукізму (Національний музей Тараса Шевченка); «Мій дім – мій хаос» – колекція картин та інсталяції П. Бойка (Національний музей декоративного мистецтва України); «Всеукраїнська різдвяна виставка» – твори українських митців (живопис, графіка, декоративно-ужиткове мистецтво), присвячені

різдвяним та новорічним темам, традиціям і зимовій тематиці (Центральний будинок художника); театр-виставка «Вертеп» –живопис і скульптури, театральні декорації та костюми, авторські інсталяції та традиційний народний вертеп, зокрема, витинанки А. Ходань, «Шопка» В. Філь, парад різдвяних зірок від А. Ходань та В. Філь (Національна академія мистецтв України); «100 кіз Лесі Патоки» – авторські інтер'єрні маски, створені художницею Л. Патокою (Національний центр «Український дім»); «Уроки малювання» – живопис О. Аполлонова (ЦСМ «Білий світ»); «Колекція. Ігор Гусєв» – живописні роботи художника 2010–2014 років («Dymchuk Gallery»); «Кардіомахія» – картини К. Зоркіна, що увійшли як ілюстрації до книжки А. Кнапової «Кривавий компот», та рельєфи з червоного дерева («Stedley Art Foundation»); «Виявлення» – роботи графічної дизайнерки Я. Майстренко, «Нові кордони мого тіла» – фотопроєктй Е. Субач, присвячений реабілітації ветеранів та цивільних з ампутаціями («The Naked Room»); «Ритм трьох світів» – три серії робіт художника В. Брейша («Vakulenko Art Consulting»); «Це були гарні речі» – графіка С. Фесенко та текстильні об'єкти О. Цюпи, «Проєкції» – роботи художників П. Бевзи та С. Савченка (галерея сучасного мистецтва «Imagine Point»); «Темне місце» – графічні роботи П. Вербицької та С. Захарова (культурний простір «Мистецький Барбакан»); «Межа тривоги» – твори А. Шевченка, М. Палінчака, Ж. Кадирової, Н. Кадана Ю. Болси, А. Саєнка та інших художників, що досліджують досвід війни (галерея «Без назви»).

У містах України відкрито виставки: «Заповнення пустот» – роботи живописця та перформера А. Сагайдаковського (Палац Лозинського Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Г. Возницького); «АРТ: Реконструкція – 2025» – понад 150 творів митців з усієї країни: живопис, скульптури, графіка, текстиль, фотографії, відео, інсталяції (Львівський палац мистецтв); «Дочекатися Різдва. Історії незнищенного свята» – роботи понад 30 авторів із колекцій *Mercury Art Center*, Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Г. Возницького, музею «Територія Терору», приватних і родинних збірок («Mercury Art Center» у Львові); «Глобальна адаптація» – графіка В. Колосова, та «Накип» – роботи митця КІТ, представлені у форматі відкритої майстерні (Музей сучасного мистецтва Одеси); «Крізь Дзеркало до Дивокраю» – авторські ляльки, створені майстрами з України та світу, чиї образи переосмислюють персонажів книги Л. Керрола «Аліса в Дивокраї» (Одеський муніципальний музей особистих колекцій імені О. В. Блещунова); «Теплиця» – твори з колекції родини Гриньових, зокрема, В. Єрмілова, С. Мельниченка, І. Подольчака, І. Рузіної, О. Саєнка та ін. (Художня галерея імені Генріха Семирадського у Харкові); «Як це зроблено?» – роботи Р. Хімея та Я. Малащука на перетині візуального мистецтва та кіно (перший проєкт «Promprylad Art Center» в Івано-Франківську); «Інший поруч» – сучасні інтерпретації теми співіснування людини і тварини від понад двох сотень митців (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків та ще шість локацій Луцька); «Поле для гри» – скульптури, живопис, об'єкти та інтерактивні медіаінсталяції українських та закордонних художників («LU Gallery» у Луцьку); «Янголи – на-

роджені душею» – картини А. Косинської (Простір інтеграції у Рівному); «Місто» – картини закарпатських митців Б. Кузьми, Ф. Ерфана, І. Луценка, Ю. Шелевицького та С. Біби (Генеральне консульство Словацької Республіки в Ужгороді); «Пори року» – 35 художніх виробів у різних жанрах і техніках від митців В. Хізниченка, С. Бойкової-Калюжної, Т. Веремієнко, Т. Ульянкіної, Л. Паранюк, О. Рассолова, В. Нікітіна й А. Бондарєвої (Миколаївська бібліотека імені Марка Кропивницького).

Музейна справа

13 грудня в галереї «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» розпочала роботу масштабна виставка «До/Нації» про українське меценатство від давнини до сучасності. Її завдання показати, як благодійність формувала культуру, освіту та національну стійкість. Експозиція з понад пів сотні предметів, важливих для української спадщини, включала, зокрема, Требник митрополита Петра Могили (XVII ст.), Острозьку Біблію (XVI ст.), а також офорти Тараса Шевченка й ескізи А. Петрицького. Особливий акцент зроблено на «розподіленому меценатстві» – сучасних донатах тисяч громадян, що підтримують культуру під час війни. На виставці можна було відвідати *VR*-зону, вивчити інтерактивні інфографіки та пограти в діджитал-ігри. Проєкт «До/Нації» створено за ініціативи Фонду імені Федора Шпига під кураторством Національного заповідника «Софія Київська» та команди науково-популярного медіа «Куншт».

1 грудня у Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» в межах виставки «Мазепа. Стратегія європейської України» презентовано бронзове погруддя гетьмана Івана Мазепи, відтворене за прижиттєвою гравюрою авторства М. Бернігерота. Над проєктом працювали скульптори О. Сидорук і Б. Крилов разом із архітектором В. Юрківим, дослідницею О. Ковалевською та Українським інститутом національної пам'яті за підтримки меценатської фундації «OLOS». 6 грудня у просторі «Чернечих келій» Києво-Печерської лаври вперше представили публіці ікону «Святий Миколай Чудотворець» другої третини XVIII століття. Це рідкісна пам’ятка з фондових зібрань, зазвичай недоступних відвідувачам. Подія стала стартом нової серії «Виставка одного експоната», що оновлюватиметься кожні три місяці.

Від 6 грудня до 1 лютого в залах Національного музею «Київська картинна галерея» тривав виставковий проєкт «У саду різдвянім». В експозиції роботи Марії Примаченко та династії Примаченків сусідували з керамічними фігурами васильківських майстрів, а також виробами Н. Ісупової, Л. Денисенко, О. Маслія та І. Вештак-Остроменської. Велетенські двометрові мотанки О. Рондяк взаємодіяли з інсталяціями з напівпрозорих тканин О. Батенко та М. Мороз, формуючи особливий етнічний простір. Також демонструвалися оригінальні ілюстрації до казок (Котигорошко, Івасик-Телесик тощо) від видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», зокрема, роботи В. Єрка, К. Лавра, Р. Попського та інших. Відвідувачі музею мали можливість взяти участь у тематичних майстер-класах.

5 грудня у столичному Національному центрі «Український дім» відкрито масштабну виставку «Хліб», що представила хліб як соціокультурне явище. Виставка охопила утилітарні знаряддя періоду давньої Русі, трипільську кераміку й археологічні знахідки землеробської культури, а також мистецькі інтерпретації зерна, простежуючи роль хліба в історії українських земель. У проєкті представлено твори М. Примаченко, Т. Яблонської, І.-В. Задорожного, А. Горської, В. Зарецького, О. Саєнка, Ж. Кадирової, І. Гайдая, М. Ягоди, С. Туріни та ще понад пів сотні художників. Національний центр «Український дім» реалізував цей проєкт у співпраці з ГО «Платформа культурних ініціатив». Кураторська команда: О. Ананов, О. Брайченко, Т. Гаук, А. Гришанова, А. Гудімова.

5 грудня у Жовківському замку на Львівщині відбулася презентація відновлених просторів першого поверху Гостьового корпусу, де розгорнуто нову експозицію «Шлях творення: сакральна скульптура Галичини кінця XVII – початку XIX століть». Її основу становлять зразки дерев'яної пластики із запасників Львівської національної галереї мистецтв. Значна частина цих робіт донині не була доступною для широкої публіки. У показі – спадщина галицьких скульпторів – попередників, сучасників і послідовників І. Г. Пінзеля: Й. Пфістера, Т. Гуттера, Ф. Олендзького, А. Осінського та інших представників локальних різьбарських шкіл.

4 грудня у Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини, що на Івано-Франківщині (філія Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського), представлено інтерактивну експозицію «Косів – місто ткачів», що демонструє історію ткацького ремесла – від перших знарядь прядіння до сучасного художнього текстилю, дозволяючи відвідувачам зануритися у процес на практиці. В експозиції можна побачити, зокрема, килим фабрики Михайла Куриленка, що працювала в Косові у 1920–1930-х роках, та унікальне видання «Кобзаря» Тараса Шевченка 1971 року, ілюстроване тканими рушниками Г. Василащук. Сам простір частково адаптовано для людей із порушеннями зору: путівник і описи експонатів надруковано шрифтом Брайля.

Експонати з музейних і приватних колекцій сформували нові виставки: «Про Я. З життя української "еліти"» – осмислює епоху В. Януковича через 250 предметів розкоші з «Межигір'я» (Національний музей історії України); «Київське князівство XIV–XV століть. Український фактор у безпеці Європи» – документи Константинопольського патріархату, печатки, середньовічні мапи, хоругви полків, зброя, надані Музеєм Шереметьєвих та партнерами (Національний заповідник «Києво-Печерська лавра»); «Серж Лифар. Моя Одіссея із Києва до Києва» з нагоди 120-річчя від дня народження артиста балету – особисті речі, документи, книги та мистецькі твори, з колекції С. Лифаря, що висвітлюють його творчий шлях, «Українська ялинкова іграшка: від давнини до сьогодення» – історія еволюції ялинкових прикрас (МВЦ «Музей історії міста Києва»); «Паперові дива» – ялинкові прикраси з картонажу, хромолітографій, гірлянд та ін. (Державний музей іграшки у Києві); «Метафізика внутрішнього світла» – понад

два десятки живописних робіт М. Ліщинера (мистецький простір «Goldens» у Києві).

Збереження та охорона культурної спадщини

22 грудня у Києві в Національному музеї історії України відбулася підсумкова конференція за результатами діяльності у сфері охорони нематеріальної культурної спадщини у 2025 році. В межах заходу відзначено лауреатку премії Кабінету Міністрів України за збереження та охорону нематеріальної культурної спадщини. Цьогоріч за державну нагороду змагалися 37 дослідників народної культури з різних регіонів країни. Переможницею стала майстриня з Рівного О. Рябунець, відома дослідженням та відтворенням унікальних технік української вишивки Полісся.

23 грудня у Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» за підтримки Міністерства культури України та за участі Міністерства розвитку громад та територій України пройшов І Всеукраїнський круглий стіл, присвячений захисту пам'яток під час війни. Захід об'єднав музейників, архітекторів та представників влади для розробки практичних механізмів збереження культурної спадщини. В межах тематичних блоків учасники обговорили законодавчі та нормативні прогалини у сфері охорони нерухомої культурної спадщини, проблеми утримання й експлуатації пам’яток, кадровий дефіцит у галузі реставрації та архітектурної спадщини, а також перспективи міжінституційної співпраці, державно-приватного партнерства й інтеграції міжнародного досвіду.

Представлено результати київської ініціативи щодо цифровізації пам’яток архітектури та монументального мистецтва, що має стати інструментом їх збереження в умовах війни. Проєкт «Віртуалізація культурного надбання міста Києва» передбачає створення *3D*-моделей, інтерактивних мап і аудіогідів для пам’яток. Наразі методом тривимірного моделювання відцифровано монумент Магдебурзькому праву, церкву Миколи Притиска, будівлю Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури (колишню Київську духовну семінарію), Покровську церкву, дзвіницю церкви Миколи Доброго та Воскресенську церкву Флорівського монастиря. Проєкт реалізують в межах Комплексної міської цільової програми «Цифровий Київ» на 2024–2027 роки.

18 грудня Маріупольський краєзнавчий музей, який працює в екзилі, зосереджуючись на цифровій реконструкції своєї колекції, провів онлайн-презентацію електронного каталогу. Ресурс створюється у співпраці з Товариством Рафаеля Лемкіна, ГО «Музей сучасного мистецтва» та Лабораторією моніторингу української спадщини *HeMo* за підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів і *Penn Cultural Heritage Center*. Його мета – не лише зберегти культурну пам’ять, а й зафіксувати докази злочинів росії проти культурної спадщини України. Наразі каталог охоплює живописну та графічну збірки Маріупольського краєзнавчого музею – загалом близько 1700 предметів.

Кіномистецтво

9 грудня експерти ІІ Національного рейтингу Укрінформу «Інфобум-кіно 2025» визначили найкращі ігрові, документальні та короткометражні фільми в 12 номінаціях. Ними стали: «Ти – космос» П. Острікова (найкращий повнометражний ігровий); «2000 метрів до Андріївки» М. Чернова (найкращий повнометражний неігровий); «Як пройшли мої літні канікули?» А. Лукіча (найкращий короткометражний). У спеціальних номінаціях від редакції відзнаки отримали «Сірі бджоли» Д. Мойсеєва (найкращий ігровий фільм), «Пісні землі, що повільно горить» О. Журби (найкращий неігровий фільм) та «Життя починається» О. Тараненка (найкращий короткометражний фільм). Також визначено найкращих кіномитців, серед яких режисери М. Чернов і Д. Мойсеєв, акторки М. Кошкіна й І. Вітовська, актори В. Кравчук і В. Ямненко й інші. Національний рейтинг «Інфобум-кіно» заснований Укрінформом у 2024 році для підтримки українського кіновиробництва та популяризації національного кіно під час повномасштабної війни.

4–7 грудня в онлайн-форматі відбувся VII Франко-Український фестиваль молодого кіно «МІСТ», який об'єднав глядачів із різних країн та дозволив широкій аудиторії долучитися до сучасних українських короткометражних стрічок. У конкурсній програмі взяли участь 16 фільмів – ігрові, документальні та експериментальні роботи, дебюти та авторські проєкти. Журі на чолі з французькою продюсеркою та громадською діячкою Ф. Серван-Шрайбер обрало переможців фестивалю. Гран-прі здобула документальна картина режисера М. Лукашова «Друге дихання». Найкращими визнано також художній фільм «Уроки водіння» А. Грубої та документальні стрічки «Через 769 км, Нью-Йорк» С. Бугрій і «Під крилом ночі» Л. Дяк. Спеціальну відзнаку журі за операторську роботу отримав А. Заєць (фільм «Територія дитинства», режисерка М. Шкрабалюк). Фестиваль «МІСТ» організували ГО «Міжнародна асоціація розвитку і підтримки української культури», Благодійний фонд «Двері» за підтримки Державного агентства України з питань кіно.

Від 23 листопада до 7 грудня тривав п'ятий фестиваль феміністичного кіно «Фільма», зосереджений на документальних та експериментальних фільмах, що досліджують спротив, активізм та соціальні питання. У цей період можна було безоплатно переглянути онлайн 15 стрічок у трьох програмах: добірці «Змінити те, що не можна прийняти», сформованій на основі поданих заявок, яка включала, зокрема, український документальний кіноесей «Витіснені» (режисерський дует – Марини Я та К. Малеонюка); ВІЛ-активістській програмі «Берегти себе, берегти всіх»; добірці «Кріпувати, жити, любити», створеній разом із міжнародним кінофестивалем *RestFest*. Також відбулися офлайн-покази у Кривому Розі (Дніпропетровська обл.), Одесі, Харкові, Дніпрі та за кордоном.

19–21 грудня у київському кінотеатрі *Kino42* пройшов перший форум експериментального кіно *Ars Mediale*, присвячений темі деколонізації архівів. Подія об'єднала режисерів, художників і дослідників з України та інших країн, які працюють із відео як інструментом переосмислення колективної та особистої пам'яті. Програма включала десять фільмів з України, Західної Європи, Балкан,

Південної Америки та Близького Сходу. Українську частину було представлено як архівними стрічками («Одинадцятий» Д. Вертова, «Визволення» О. Довженка), так і сучасними (як-от «Лемберг-машина» Д. Кавеліної). Важливим складником форуму були розмови після показів, до яких долучилися митці та глядачі. Учасники дискутували про відповідальність художника, етичні межі роботи з архівами та про те, як особистий досвід може впливати на колективне уявлення про минуле. Форум *Ars Mediale* організовано «Довженко-Центром», Центром міської історії та низкою закордонних партнерів у співпраці з *Goethe-Institut* в Україні.

Література

11–14 грудня у столичному просторі *PEN Ukraine* та книгарні «Сенс» в межах Премії імені Юрія Шевельова відбувся VII Фестиваль «Дні есеїстики» під кураторством перекладачки та культурної менеджерки А. Вовченко. Впродовж фестивалю проведено низку дискусій, лекцій та розмов з українськими авторами-есеїстами. У фокусі подій – культурна деколонізація, нова концепція глобальної доби та самобутність у мистецтві. Церемонія вручення Премії імені Юрія Шевельова традиційно пройшла 17 грудня, у день народження класика. Лауреатом премії за найкращу українську книжку есеїстики 2025 року став А. Дронь за збірку короткої прози «Гемінґвей нічого не знає» (Видавництво Старого Лева). Спеціальну відзнаку Капітули цьогоріч вручили М. Пінковській «за особливий внесок у збереження культурної пам’яті» та В. Агеєвій «за літературознавчу есеїстику, що наново відкриває забуті пласти української культури», а Спеціальну відзнаку Радіо Культура – А. Чеху за майстерність і новаторство в жанрі есею. Засновники премії: Український ПЕН, Києво-Могилянська бізнес-школа, видавництво «Дух і Літера», Центр юдаїки та Український науковий інститут Гарвардського університету.

4 грудня в Національному музеї літератури України у Києві було оголошено цьогорічних переможців Всеукраїнської літературної премії імені Платона Воронька. Це прозова книжка «Оповідки з бабусиних клубочків» Н. Тріщ та дві книги віршів – «Я малюю перемогу» Т. Домашенко і «Як черепаха в чаплі чаювала: звукограйки, скоромовки, жмурилки, мирилки, лічилки, загадки: для дошкільного та молодшого шкільного віку» Н. Гуменюк. Конкурс на здобуття премії в царині літератури для дітей започатковано в 2018 році Національною спілкою письменників України.

Лауреатами Всеукраїнської літературної премії імені Олександра Олеся за найкращу поетичну книгу лірики стали: О. Печора (м. Лубни, Полтавщина) за збірку вибраного «Просто світити», В. Міхалевський (Хмельницький) за збірку лірики «Твоє цілуючи ім’я», О. Шугай (Київ) за збірку «Закрийте небо!» (вірші надиктовані війною). Засновником премії є Сумське земляцтво у місті Києві, співзасновником – Національна спілка письменників України.

17 грудня у Вінниці журі Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського, яка вручається з 1994 року за гумористичні та сатиричні твори та за популяризацію творчості класика української сатири, визна-

чило своїх фаворитів. Серед них – Є. Безус із с. Троїцьке Дніпропетровської області (номінація «Письменники») та Р. Радишевський із Києва (номінація «Дослідники»).

Міжнародний фонд «Відродження» назвав переможців другої ітерації конкурсу воєнної літератури «4.5.0.» для військових і ветеранів російсько-української війни. До складу журі ввійшли письменники, військові, ветерани та дослідники літератури: Є. Лір, О. Герасим'юк, П. Вишебаба, А. Сарнацька, В. Єрмоленко та Р. Семків. Оцінювання відбувалося анонімно, без доступу до інформації про авторів текстів. Загалом на конкурс надійшло 190 заявок. Перші призові місця у чотирьох категоріях посіли: Д. Соломонюк (оповідання), С. Татчин (поезія), М. Сорока (есе), А. Запорожець (щоденники). Найкращі твори фіналістів традиційно увійдуть до тематичної антології, що вийде друком у Видавництві Старого Лева.

Експерти першого Національного рейтингу Укрінформу «Книжковий інфобум – 2025», який започатковано з метою популяризації української літератури, визначили найкращі вітчизняні видання року в чотирьох номінаціях: «Найкраща прозова книга» – «Гемінґвей нічого не знає» А. Дроня (Видавництво Старого Лева); «Найкраща книга публіцистики, нонфікшн» – «Культурна колонізація. Страх, приниження та опір України в радянській імперії» Р. Мокрика (видавництво «Локальна історія»); «Найкраща книга для дітей та юнацтва» – «Музиканти. Четвертий дарунок» В. Аренєва (Видавництво Старого Лева); «Найкраща поетична книга» – «Нічийний шафран» Я. Чорногуз (*Meridian Czernowitz*). Також у кожній із номінацій інформаційне агентство вручило спеціальні відзнаки «Вибір Укрінформу».

Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» у співпраці з *Goethe-Institut* в Україні вдесяте провели щорічний конкурс «Найкращий книжковий дизайн». Цьогоріч було подано 225 заявок. Гран-прі конкурсу та перемогу в категорії «Утилітарна книга» здобуло видання «Бомонд на краю імперії: держава і сцена в радянській Україні» М. Фавлер (художнє оформлення книжки – В. Гавриш, видавець – «Родовід»). Фіналісти, переможці та володарі спеціальних відзнак представлятимуть український книжковий дизайн у міжнародному змаганні «Найкрасивіші книги світу» (організатор – німецький Фонд *Buchkunst*). Видання, які не отримали нагород, будуть передані в Центральну міську бібліотеку імені Лесі Українки (м. Херсон) та Херсонську обласну бібліотеку для дітей.

Редакція *BBC News Україна* оголосила переможців 21-ї літературної премії «Книга року BBC – 2025». Головну нагороду виборов автобіографічний роман Л. Лягушонкової «Мій прапор запісяв котик». У номінації «Книга року BBC – Есеїстика 2025» першість у М. Лаюка зі збіркою репортажів «Списки». «Дитячою книгою року BBC – 2025» став роман К. Штанко «Вершники дощу». У конкурсі читацьких рецензій приз дістався А. Андріїв за рецензію на книгу «Вівці цілі» Є. Кузнєцової. Цього року до складу журі премії увійшли: професорка Києво-Могилянської академії В. Агеєва, радниця ЄБРР з питань культури С. Пиркало, професор Канзаського університету В. Чернецький, блогер В. Чепинога, головна редакторка *BBC News Україна* М. Шокало та планувальна редакторка

BBC News Україна (Дитяча книга року) Д. Тарадай. Церемонія нагородження відбулась 11 грудня в книгарні «Сенс» у Києві.

Наприкінці грудня український підрозділ міжнародної письменницької організації *PEN* підбив підсумки 2025 року, склавши добірку найкращих, за думкою команди, вітчизняних книг. Цього разу до списку ввійшло 252 видання – новинки української та перекладної літератури, драматургія, нонфікшн, есеїстика, твори для дітей і підлітків, мистецькі видання та гуманітаристика. Серед книжок, наприклад: прозові твори – «Вечір у Стамбулі» А. Любки, «Ким ми були» В. Пузіка, «Кассандра курить папіроси» А. Безпалої, «Вівці цілі» Є. Кузнєцової; книги поезій – «Тонкий лід» І. Цілик, «Час починати танго» Н. Кожушко, «Нічний шафран» Я. Чорногуз; мистецькі видання – «Казимир Малевич та вишивка авангарду» Т. Кари-Васильєвої, фотокнига «Олександр Глядєлов» (*IST Publishing*), «Єврейский цвинтар Сатанова: Кам'яні звірі та магічні обряди» Д. Полюховича, «Жінки пишуть: містянки» А. Євдокимової та інші.

22 грудня медіа про книжки «Читомо» вперше вручило відзнаку «Вибір Читомо». Вона покликана підсвітити літературні успіхи не за жанрами, а за художнім висловлюванням і естетикою форми. До оцінювання було запрошено 11 літературних критиків і один творчий тандем. Професійні читачі сформували список книжок, які набрали найбільше голосів. Лідерами «Вибору Читомо – 2025» стали: «Кассандра курить папіроси» А. Безпалої, «Aurora Borealis» М. Гаха, «Нерухомість» А. Грувер, «Гемінґвей нічого не знає» А. Дроня, «Хороші передчуття» Б. Коломійчука, «Усе на три літери» Д. Крапивенка, «Вівці цілі» Є. Кузнєцової, «Летиція Кур'ята та всі її вигадані коханці, яким вона збрехала про свого батька» В. Курико, «Мій прапор запісяв котик» Л. Лягушонкової, «Чобіток Зельмана» О. Стяжкіної, «Алхімічний діарій Зенона Броваря» О. Українця, «Гра в перевдягання» А. Чеха. Ці книжки носитимуть особливу суперобкладинку як символ відзнаки найкращого українського фікшну й автофікшну року (художнє рішення й дизайнерське втілення належить артдиректорці медіа «Читомо» О. Гаджій). Для переможців книгарня *Readeat* підготувала спеціальну книжкову полицю.

Бібліотечна справа. Промоція читання

4–14 грудня в Україні тривав Національний тиждень читання літератури для дітей – щорічна подія від Українського інституту книги. Ініціатива спрямована на популяризацію читання та підтримку дитячої літератури. Цьогорічною темою обрано «Тепло книжкової родини». В межах Тижня пройшов тематичний онлайн-фестиваль, в якому взяло участь понад 60 авторів дитячих книжок (І. Андрусяк, М. Радченко, О. Давидова, Н. Місюк та інші). У співпраці з видавництвом «Ранок» відбувся цикл лекцій «"Незручне" читання: як книжки допомагають говорити з дітьми на складні теми» (лекторки – М. Артеменко, В. Мержиєвська, Т. Стус, О. Ольховська, Л. Денисенко). Акція включала також офлайн і онлайн заходи, як-от зустрічі з письменниками, презентації книжок, створення добірок дитячої літератури, публікацію робіт ілюстраторів тощо.

Одеська централізована міська бібліотечна система для дітей здобула перемогу за результатами Всеукраїнського конкурсу «Бібліотека року». Організатори конкурсу – Українська бібліотечна асоціація та видавництво «Ранок», відзначили дитячі бібліотеки Одеси за вагомий внесок у розвиток читання, підтримку дитячої творчості, інноваційні підходи та збереження культурної спадщини.

Матеріал підготувала ***Кобзаренко Л. П.,*** провідний редактор відділу наукового аналізу та узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***
Формат 60х84/16. Умовн. друк. арк. 1,19. Б/т. Зам. 7. Безплатно
НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12